

جدول دوران تاریخی ایران

نام عمومی دوره	نام دوره بر اساس فن آوری ساخت ابزار	تقسیم بندی های کوتاه تر	گاهنگاری	آثار معماری به جای مانده (مناطق شاخص)	نقوش بر جسته	بیشتر بدانییم
عیلام Elam	عصر برنز Bronz age	آغاز عیلامی	۲۸۰۰-۳۲۰۰ پ.م.	- چغازنبیل (خوزستان - شوش) - هفت تپه (خوزستان - شوش) - شوش (خوزستان - شوش) - انشان (فارس - ملیان) - آياپير (خوزستان - ایذه) - ارجان (خوزستان - بهبهان) - ارت (شرق ایران احتمالاً جیرفت یا شهر سوخته) - لیان (بوشهر - بوشهر)	- کول فرح (خوزستان - ایذه) - اشکفت سلمان (خوزستان - ایذه) - شهسوار (خوزستان - ایذه) - خونگ نوروزی (خوزستان - ایذه) - نقش قلعه تل (خوزستان - باغملک) - حاجی آباد (فارس) - کورائگون (فارس) - نقش رستم (فارس)	- عیلامیان خدایان پرست بودند و سه خدای اصلی آنها عبارت بودند از: این شوشنیاک هومیان کیروکیشا - علائیان در ابتدا به خط آغاز عیلامی می نوشتند و سپس خط آنها به خط میخی عیلامی تغییر کرد.
		عیلام قدیم	دوره آوان دوره اپارت			
عصر آهن ۱ Iron age 1	عصر آهن ۱ Iron age 1	عیلام میانی	۱۴۵۰-۱۱۰۰ پ.م.			
		عیلام جدید	دوره شوتروکها دوره عیلام نو			
(اقوام هندو اروپایی) ورود آریایی ها Aryan	عصر آهن ۱ و ۲ Iron age 1&2	در ایران به سه شاخه تقسیم شدند: - مادها شمال غرب و قسمت هایی از غرب. - پارس ها شمال غرب-غرب جنوب غربی. - جنوب مرکز و جنوب شرق ایران. - پارت ها شرق و شمال شرقی.	- آغاز مهاجرت آنها از ۱۵۰۰ پ.م. بود. - شروع تشکیل دولت ها از ۷۰۰ پ.م.	- تپه حصار (سمنان - دامغان) - تپه سیلک (سمنان - کاشان) - تپه حسنلو (آذربایجان) - تپه ازبکی (تهران) - تپه گودین (همدان) - تپه هفتون (آذربایجان) - پاتیک تپه (آذربایجان) - تپه خروین (تهران) - مارلیک (گیلان) - تپه گوران (لرستان) - تپه سگزا (دماوند) - تپه گیان (همدان) - تپه فیضیه (تهران)	- دین ایشان به صورت کامل مشخص نیست. - آنها خط نداشته اند. - آنها از سفال هایی استفاده می کرده اند که به سفال خاکستری معروف گشته اند.	
ماد ها Median	عصر آهن ۳ Iron age 3	شاهان این دوره عبارت بودند از: ۱- دیاکو ۲- فروزش ۳- خوشتره ۴- استیاک	۷۰۰-۵۵۰ پ.م.	- تپه نوشیجان (همدان) - تپه باباجان (لرستان) - تپه ازبکی (تهران) - تپه حسنلو (آذربایجان) - تپه گودین (همدان) - تپه سیلک (کاشان) - زنبویه (کردستان)	- نقش برجسته دکان دود (کرمانشاه - سر پل ذهاب) - نقش برجسته سگوند (کردستان) (در مادی بودن این نقوش اطمینان حاصل نشده است)	
هخامنشیان Achaemenian	عصر آهن ۴ Iron age 4	پادشاهان این دوره عبارت بودند از: ۱- کوروش دوم ۲- کمبوجیه دوم ۳- داریوش اول ۴- خشایارشا ۵- اردشیر اول ۶- داریوش دوم ۷- اردشیر دوم ۸- اردشیر سوم ۹- داریوش سوم	۵۵۰-۳۳۰ پ.م.	- ایادانای شوش (خوزستان) - پاسارگاد (فارس) - تخت جمشید (فارس) - هگمتانه (همدان) - دهانه غلامان (سیستان) و بلوچستان	- نقش رستم (فارس) - تخت جمشید (فارس) - بیستون (کرمانشاه) - پاسارگاد (فارس)	- در ابتدای حکومت به خط های ایرانی و بابلی می نوشتند ولی از دوره داریوش خط آنها به خط فارسی (میخی هخامنشی) تغییر کرد.
اسکندر و سلوکیان Alexander and Selukian	عصر آهن ۴ Iron age 4	پادشاهان این دوره عبارت بودند از: ۱- اسکندر ۲- سلوکوس ۳- آنتیوخوس اول ۴- آنتیوخوس سوم	۳۳۰-۲۷۰ پ.م.	- خورهه (استان مرکزی) - شوش (خوزستان) - بیستون (کرمانشاه)	- نقش هرکول (کرمانشاه - بیستون) - کتیبه ناپوند (همدان)	آنها تئیراتی کلی در فرهنگ ما به وجود آوردند از جمله تغییرات به وجود آمده در دین و فرهنگ کشور ما.
اشکانیان Parthian	عصر آهن ۴ Iron age 4	پادشاهان این دوره عبارت بودند از: ۱- اشک اول ۲- مهرداد اول ۳- مهرداد اول ۴- فرهاد دوم ۵- اردوان دوم ۶- مهرداد دوم ۷- ارد اول ۸- فرهاد چهارم ۹- فرهاد پنجم ۱۰- اردوان سوم ۱۱- گودرز دوم ۱۲- بلانش اول ۱۳- بلانش چهارم ۱۴- بلانش پنجم ۱۵- اردوان پنجم	۲۷۰ پ.م تا ۲۲۰ میلادی	- شوش (خوزستان) - تپه حصار یا صد مورز (سمنان - دامغان) - کو خواجه (سیستان) و بلوچستان) - بیستون (کرمانشاه) - ارسیل (گرمی) - کیش (هرمزگان) - ایذه (خوزستان) - حصار بزرگ (کرمانشاه - گیلان)	- بیستون (کرمانشاه) - خونگ از (ایذه) - تنگ نبوری (ایذه) - تنگ سربوک (سیلک) (خوزستان) - شیل (خوزستان) - شین (خوزستان) - شیرین و موری (خوزستان) - سر پل ذهاب (کرمانشاه)	در این دوره حکومت به صورت ملوک الطوایفی بوده است و در ایران در مناطق مختلفی حکومت های کوچکی به وجود آمده بودند حکومت هایی همچون: - الیمایی ها در خوزستان و چهارمحال - پرسید ها در فارس - خاراگس ها (احتمالاً در نزدیکی آبادان) - جاده ابریشم از این دوره در جهان اهمیت می یابد. - مسیح در میانه این دوره در غرب ظهور کرد.
ساسانیان Sasanian	عصر آهن ۴ Iron ..	پادشاهان این دوره عبارت بودند از: ۱- اردشیر اول ۲- شاپور اول ۳- شاپور اول ۴- بهرام دوم ۵- نرسی ۶- هرمز دوم ۷- شاپور دوم ۸- اردشیر دوم ۹- بهرام چهارم ۱۰- اردشیر دوم ۱۱- بهرام پنجم ۱۲- بهرام پنجم ۱۳- بهرام پنجم ۱۴- بهرام پنجم ۱۵- بهرام پنجم ۱۶- بهرام پنجم ۱۷- بهرام پنجم ۱۸- بهرام پنجم ۱۹- بهرام پنجم	۲۲۰ میلادی تا ۵۷۰ میلادی	- اشکندره آرتگشست (آذربایجان - کتاب) - کاخ وروستان (فارس) - کاخ فیروزآباد (فارس) - قلعه دختر (فارس) - بنای تهره (خراسان) - اشکندره ری (ته مین) - بنای اربابی حاجی آباد (هرمزگان) - غار شاپور (فارس) - معبد آناهیتا (بشاپور (فارس) - اشکندره یاسر (کاشان) - قلای کسری (ایران مدان) (فارس)	- فیروز آباد (فارس) - نقش رجب (فارس) - نقش رستم (فارس) - نقش سلسامی (آذربایجان) - بشاپور (فارس) - تاقیستان (کرمانشاه) - نقش بهرام (فارس) - بزم دنگ (فارس) - سر مشهد (فارس)	- زرتشت در این دوره دین رسمی کشور بود. - خر بابای این دوره اعراب بر ایران مسلط گشتند و دین اسلام جایگزین دین زرتشت گشت. - در این دوره این های ملوی و مزدکی در ایران برای مدت محدودی رایج گشتند. - خر بابای این دوره در شهر جریزه (خراسان) محمد (ص) ظهور کرد.

فهرست منابع

- ۱- حمید راده، یوسف، تاریخ و تمدن ایران، تهران، انتشارات نشر دانشگاهی، ۱۳۴۰
- ۲- مرگ، محمد، نقش و سبک ایرانی، تهران، نشر جهان، دانشگاهی، ۱۳۴۰
- ۳- عاتقی، حسن، شمال خاکی و غرب ایران، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۰
- ۴- وادری، کتی، شمال خاکی ایران، تهران، نشر علمی، ۱۳۴۰
- ۵- دانش تاریخ ایران، به کوشش علمی از نویسندگان، تهران، انتشارات سازمان فرهنگ و یادگار، ۱۳۴۰
- ۶- آ. ج. جاساری، از زبان داریوش، تهران، نشر ویرا، ۱۳۴۰
- ۷- میرزا، محمد، سلسله ساسانیان، تهران، نشر دانشگاهی، ۱۳۴۰
- ۸- میرزا، علی، آشنایی با فرهنگ ایران، تهران، ۱۳۴۰